

17. Шевцов А/Г. Освітні основи реабілітології : [монографія] / Андрій Гаррійович Шевцов. – К. : Від-во МІП «Леся», 2009. – 483 с.
18. Яхел П. Социология и социальная практика. – М. : Наука, 1985. – 248 с.

Путров С. Ю. Сущность биосоциальных технологий влияния на здоровье человека.

В статье выясняется сущность биосоциальных технологий влияния на здоровье человека. Автор указывает, что сущность биосоциальных технологий нужно выводить из определения сущности понятия «социальные технологии». В статье подчеркнуто, что биосоциальные технологии влияния на здоровье человека – это видовая социальная технология, потому свойства, присущие родовому явлению, – присущие и виду, но видовое явление имеет собственную специфику, связанную с влиянием на здоровье человека.

Ключевые слова: биосоциальные технологии, влияние, здоровье человека.

Putrov S. Y. The essence of technology biosocial effects on human health.

The article turns out the essence of biosocial impact of technology on human health. The author points out that the essence of biosocial technologies to withdraw from the definition of the essence of the concept of «social technology». The article stressed that technology biosocial effect on human health – that's the types of social engineering, because the property inherent in a generic phenomenon – and the inherent mind, but species phenomenon has its own specifics related to the effects on human health.

Keywords: biosocial technology impact human health.

Перглер Т. І.

**УТВЕРДЖЕННЯ ПРІОРИТЕТУ
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ**

Проблема здорового способу життя розглядається як вимога реалізації права людини на збереження власного здоров'я; автор стверджує, що для досягнення цього у людини мають бути сформованими три речі: екологічні знання, світогляд і культура; у свідомості людини має відбуватися постійна оцінка можливих наслідків втручання в природу як нинішніх, так і майбутніх; визначальну роль при цьому відіграє освіта, яка на основі педагогічно-виховних технологій має прищеплювати молодому поколінню світоглядну цінність екологічно чистого буття та здорового способу життя, в тому числі і як орієнтири для національного будівництва і державотворення.

Ключові слова: людина, культура, екологія, здоровий спосіб життя, державотворення.

Однією із засад упровадження екологічного типу мислення і здорового способу життя в процесі державотворення сучасної української нації має бути утвердження пріоритету здорового способу життя через освіту, виховання та структури громадянського суспільства.

Актуальність проблематики впровадження здорового способу життя в Україні піднята самим Президентом України, який у вересні 2013 року заявив утвердження здорового способу життя, особливо серед дітей і молоді, на сьогодні залишається актуальним питанням для України. Гадаємо, що ці слова викликані вкрай незадовільними основними соціально-демографічними показниками стану здоров'я населення. В опублікованому у серпні 2012 р. рейтингу стану здоров'я жителів різних держав, складеного агентством «Bloomberg», Україна посіла 99-е місце (між Іраком та Пакистаном) з 145-ти країн [18].

Для виконання такої загальнонаціональної мети необхідною є цілісна реформа системи освіти на основі інноваційно-гуманістичних принципів та національно-культурних цінностей. «Важливим завданням реформування освіти в Україні є забезпечення умов формування особистості, яка дотримується здорового способу життя, оскільки здоров'я людини – основа її повноцінного розвитку та здатності до розв'язання соціальних та економічних проблем державотворення» [4, 26]. А завдання прищеплення ідеологічної цінності здорового способу життя молоді і широким масам населення, з нашої точки зору, є саме освітнім та просвітницьким завданням молоді нації. «Його реалізація потребує перебудови свідомості людини, а відповідно й мобілізації її життєвих ресурсів, усвідомлення необхідності дотримання здорового способу життя та вироблення особистісної позиції щодо зміцнення стану свого здоров'я впродовж всього життя» [2, 11]. Саме в освіті може здійснюватися це усвідомлення того, що в проблемі здорового способу життя має гармонійно поєднуватися її особистісний вимір із загально-соціальним значенням здорового способу життя як філософсько-ідеологічного пріоритету українського державотворення.

Метою цієї статті є обґрунтування необхідності утвердження пріоритету здорового способу життя як загальнонаціональної мети.

Система освіти і виховання на сьогодні є тим інститутом, який на засадах гуманістичної педагогіки має потенціал боротьби з тими стереотипами, забобонами та спокусами, які масово продукує сучасна

інформаційна цивілізація. Саме нерациональне та неструктуроване відношення до проблеми власного здоров'я і здорового способу життя є значною проблемою для сучасної української молоді, що, зокрема, відображається в таких тезах, які ілюструють помилковість молодих українців у оцінці власного здоров'я:

1) українській молоді властивий високий рівень самооцінки (завищеної оцінки) стану власного здоров'я, що не повною мірою співпадає з реальною ситуацією;

2) у більшій частині молоді відсутнім є стійке бажання вести активний спосіб життя, загартовувати організм, чимало молодих людей не розуміють важливості та доцільності фізичних навантажень та рухової активності;

3) українська молодь має досить значні труднощі із дотриманням практики здорового харчування. Щоденний раціон відзначається значним споживанням страв із картоплі, світлого хліба та солодощів, макаронних виробів, копченої ковбаси, майонезу та інших соусів, консервів, кави та чаю тощо;

4) у молодіжному середовищі поширені шкідливі звички – куріння, вживання алкогольних/слабоалкогольних напоїв (зокрема, регулярне споживання пива) та наркотичних речовин;

5) молодь має обмежений доступ до об'єктів соціальної інфраструктури для занять фізкультурою й спортом, рідко звертається до лікарів і схильна до самолікування [12, 142-144].

Враховуючи негативні обставини, надзвичайно актуальним завданням в рамках сучасного українського державотворення є розвиток освітньої системи нашої країни на основі інноваційно-гуманістичних, активних суб'єкт-суб'єктних методик, які давали б змогу розвивати в дітях і молоді здатність самотворчого підходу до визначення власних життєвих пріоритетів, серед яких чільне місце посідатиме здоровий спосіб життя та екоцентричний тип мислення.

Останнє завдання, враховуючи його надзвичайну актуальність для нашого національного суспільства, повинне систематично вирішуватися на всіх освітніх рівнях. Екологічна освіта повинна перетворитися на систему освітніх та просвітницьких заходів, що супроводжуватимуть людину протягом всього життя. «Екологічна освіта, незважаючи на її актуальність і важливість у вирішенні проблем екологічної безпеки, ще не стала пріоритетом у державній політиці і переживає кризовий період. Тому однією з найважливіших умов забезпечення реалізації цінностей екологічної культури як міри і способу розвитку та реалізації соціальних сил у процесі матеріально-практичного і духовно-теоретичного засвоєння природи є високий

рівень екологічної свідомості, зміст екологічних знань, постійний і безперервний процес формування різних якостей екологічно вихованої особистості.

Становлення екологічно культурної особистості можна досягти шляхом екологізації і гуманізації освіти, що дозволяє не тільки наситити освіту екологічними, гуманітарними і соціальними предметами, але й глибоко усвідомити взаємозв'язок і взаємозалежності людини, суспільства і природи (коеволюції суспільства, людини, техносфери і природи)» [17, 290]. Всі ці принципи мають закладатися в основу національної, державотворчої свідомості молоді шляхом інноваційно-гуманістичних освітніх та виховних методів з метою створення в майбутньому щирого прагнення громадянина України жити в чистому навколишньому середовищі і дотримуватися здорового способу життя.

Для цього екологічна освіта і виховання мають бути забезпечені інформативно на основі цілісного сприйняття дитиною, молоді людиною навколишнього середовища і себе самого в гармонії краси, моральності, технологічності, взаємодії та коеволюції тощо. «В сучасних умовах слід запропонувати комплексний підхід інформаційного забезпечення неперервної екологічної освіти, який може бути реалізованим на чотирьох рівнях (всезагальному, шкільному, вузівському, спеціальному) і за трьома напрямками (пізнавальним, моніторингово-інформаційним, заповідним). Специфіка такого підходу базується на принципі «випереджаючого відображення», тобто у свідомості людини має відбуватися постійна оцінка можливих наслідків втручання в природу як нинішніх, так і майбутніх. В еколого-естетичному вихованні природа і мистецтво, естетичне і художнє є двома векторами удосконалення світу і людської природи» [16, 358]. Саме таким чином, з нашої точки зору можна на основі педагогічно-виховних технологій прищеплювати молодому поколінню світоглядну цінність екологічно чистого буття та здорового способу життя, в тому числі і як орієнтири для національного будівництва і державотворення.

Вибудовуючи освітньо-виховні стратегії утвердження пріоритету здорового способу життя як особистісно-соціального фундаменту державотворення, необхідно пам'ятати про те, що діти і молодь особливо адаптативно і сприятливо сприймають зовнішні інформаційні імпульси, що актуалізує формування відповідної інформаційної політики в цій сфері. «Окремої уваги заслуговують інформаційно-просвітницькі заходи з формування усвідомлення необхідності ведення молодими людьми здорового способу життя;

діяльність ЗМІ з погляду інтересів здоров'я населення України має розцінюватися як особливо важливий напрям формування здорового способу життя. При цьому радіо, телебачення, преса, спеціалізована реклама тощо мають не тільки створювати і поширювати потрібний для формування здорового способу життя молоді інформаційний продукт, а й відповідати за його якість» [14, 168]. За умов чіткої орієнтації інформаційного простору державотворчих та національно-будівничих стратегій на цінності здорового способу життя можливим стане подолання багатьох негативних тенденцій у сфері аксіологічного обґрунтування необхідності такого способу життя для молоді.

Окрім того, державна активність у впровадженні різноманітних народно-оздоровчих концепцій, програм, принципів та у сфері пропаганди здорового способу життя не повинна бути відірвана від тих, для кого вона власне застосовується, тобто для дітей, молоді, незахищених верств населення тощо. Необхідною є «розробка відмінного від теперішнього механізму впровадження державних програм зі збереження здоров'я, зміна принципу від програм «для молоді» до програм «разом з молоддю». При такому підході молоді люди виступають у ролі активних учасників процесу, долучаються до визначення оптимальних шляхів формування здорового способу життя у молодіжному середовищі, до проведення інформаційно-просвітницьких кампаній та створення соціальної реклами за сприяння самої молоді з пропагування здорового способу життя» [13, 141]. Залучення молоді до пропаганди здорового способу життя та екологічно чистого довкілля саме по собі матиме надзвичайно сильний педагогічно-виховний ефект, а також дозволить детальніше досліджувати та оперативніше реагувати на актуальні для молоді проблеми та устремління, що існують або виникають у цих сферах.

Особливу увагу, на нашу думку, в процесі державотворення і на законодавчому, і на адміністративно-управлінському, і на освітньо-виховному рівні необхідно приділити насамперед дитячому здоров'ю, щодо якого в Україні відбувається становлення надзвичайно небезпечних для майбуття нації тенденцій. «Проблема збереження та цілеспрямованого формування здоров'я дітей в сучасних умовах розвитку українського суспільства має виключну значимість та актуальність, оскільки безпосередньо пов'язана із проблемою існування держави» [7, 161]. Єдиним шансом подальшого ефективного державотворення є об'єднання зусиль держави, громадянського суспільства, місцевих громад, освітніх закладів, громадських організацій, батьківських об'єднань тощо навколо вироблення

інтенсифікованих та диверсифікованих програм розвитку оздоровчого потенціалу дітей і молоді.

Навколо проблематики прищеплення світоглядної цінності здорового способу життя дітям і молоді повинні об'єднатися також науковці, дослідники, педагоги, психологи, освітяни, лікарі та інші з метою вироблення комплексних інноваційно-гуманістичних педагогічно-виховних технологій виявлення та задоволення потреб дітей та юнацтва в цій сфері. «Особливу увагу необхідно звернути на такий напрямок, як формування здорового способу життя, який передбачає забезпечення повноцінного розвитку дітей і молоді, охорони та зміцнення їхнього здоров'я, формування фізичних здібностей особистості, гармонії тіла і душі; виховання потреби у регулярних заняттях фізичною культурою і дотриманні режиму дня, у прагненні до оволодіння санітарно-гігієнічними знаннями і навичками, утвердження здорового способу життя, формування вміння правильно поводитись у критичних життєвих ситуаціях і надавати необхідну допомогу собі та оточуючим; використання історичного національного досвіду здорового способу життя; формування рис лицарства і мужності, самовдосконалення тіла й духу» [5, 2- 3]. Дійсно, здоровий спосіб життя – це не лише піклування про здорове тіло, адже саме духовно-аксіологічна складова структури особистості є справжнім фундаментом, на якому надбудовують переконання та прагнення кожної людини вести здоровий спосіб життя, піклуватися про навколишнє середовище, відчувати єдність власного особистісного тілесного і духовного здоров'я та загальнонаціонального процесу державотворення.

Можна відзначити, що сьогодні українська держава починає приділяти особливу увагу проблемам здоров'я дитини, забезпечення її прав та необхідних ресурсів для розвитку і соціалізації особистості, для чого створюється мережа різноманітних освітньо-педагогічних закладів різного функціонального спрямування. «З метою виховання здорового молодого покоління з гармонійним розвитком фізичних і духовних сил держава забезпечує розвиток широкої мережі дитячих садків, шкіл-інтернатів, оздоровниць, таборів відпочинку та інших дитячих закладів» [6, 30]. Водночас не можна зупинятися лише на формальному та матеріальному забезпеченні гідного дитинства, але й звертати велику увагу на виховання патріотичної національної свідомості, невід'ємною складовою якої має бути прагнення вести здоровий спосіб життя та піклуватися про навколишнє природне середовище.

Особливу увагу сьогодні необхідно звернути також на збереження здоров'я дітей, юнацтва, молоді протягом самого процесу навчання, для чого необхідно розробляти відповідні ергономічні валеологічні методики навчання, досліджувати вплив навчального середовища на дитяче здоров'я і психіку, сприяти діяльності різноманітних структур, які можуть у позанавчальний час організовувати дозвілля дітей і молоді із користю для їх здоров'я, а також здійснювати просвітницькі заходи, прищеплюючи дітям і молоді цінності та вміння вести здоровий спосіб життя. «На думку медиків і педагогів, основи здоров'я закладаються у ранньому дитинстві; у шкільні роки дитина повинна стати більш сильною, міцною, витривалою. На практиці ж це далеко не так. За час навчання в школі учень втрачає третину свого здоров'я, в першу чергу за рахунок нездорової атмосфери, яка його оточує. Якщо понад 90 % першокласників ідуть у школу з великою радістю, то вже в третьому класі кожен десятий школу ненавидить. А як відомо, ненависть – це дуже деструктивна емоція, почуття, яке руйнує здоров'я дитини. А ще додається страх перед школою, вчителем, сильнішими учнями. Його відчуває кожна п'ята дитина. Після закінчення початкової школи 20 % учнів втрачають інтерес до навчання, у 18 % погіршуються показники здоров'я» [15, 81]. Такі негативні тенденції вимагають впровадження в освітній системі України надзвичайно швидкого і ефективного реформування, яке ставило б собі на меті утвердження пріоритету здорового способу життя на свідомісному і практичному рівнях через освіту, виховання та структури громадянського суспільства.

Сьогодні дослідники і спеціалісти відзначають значний рівень кризовості також у сфері матеріально-технічного забезпечення, необхідного для впровадження новітніх інноваційних технологій забезпечення здорового способу життя та розвитку особистісного тілесного і психічного здоров'я дітей і молоді. «Ситуація, яка склалася в Україні із станом здоров'я і фізичною підготовкою молоді, потребує радикальних змін у методичному і матеріально-технічному забезпеченні. Ситуацію частково можуть виправити регіональні програми зі збереження і вдосконалення фізичного здоров'я майбутніх фахівців, відомчих і авторських програм, які б враховували географічне положення ВНЗ і особливості контингенту, а також відображали напрям майбутньої професійної діяльності» [1, 18]. Розширення вимог та структурно-функціональних принципів таких програм, з одного боку, дасть можливість ефективніше піклуватися про здоров'я дітей і молоді, прищеплювати їм цінність здорового способу життя, а з іншого – посилить можливості держави щодо

впливу на розвиток людського капіталу та формування національно-будівничої, патріотично спрямованої суспільної свідомості, що надзвичайно важливо на етапі активного державотворення, на якому перебуває сьогодні Україна.

Особливою сферою, яка має безліч соціокультурних, технологічних, навчально-виховних, спортивно-оздоровчих, інноваційно-розвивальних вимірів, є забезпечення здорового способу життя студентської молоді, яка, з одного боку, є найсвідомішим прошарком суспільства і через вікові показники – носієм потенціалу національного здоров'я і генофонду, а з іншого – постійно перебуває під впливом багатьох факторів, що шкідливо впливають на тілесне та психічне здоров'я молодої особистості. «Проблема здоров'я студентської молоді – одна із пріоритетніших. Спостереження останніх десятиріч чітко вказують на тенденцію зниження параметрів фізичних і функціональних можливостей організму молодої людини. Головними причинами цього явища є недотримання здорового способу життя, підвищення психічних навантажень. Сучасний етап розвитку освіти пропонує нові підходи щодо професійної підготовки майбутнього фахівця. Серед них компетентнісно зорієнтований підхід, спрямований на формування особистої потреби знань, умінь і навичок збереження і зміцнення здоров'я» [9, 77-78]. Тому здоров'я та вміння вести здоровий спосіб життя студентської молоді є одним з найголовніших пріоритетів сучасного українського державотворення, який повинен утверджуватися всіма можливими освітніми, виховними, організаційними та просвітницькими способами, а також при активній допомозі структур громадянського суспільства нашої країни.

Особливу роль у перелічених нами процесах та проблемах відіграє сформованість та розвиток національної системи фізичної культури і спорту, на яку покладено значну міру відповідальності за формування і пропаганду цінностей здорового способу життя. Система ця вимагає значних матеріальних і фінансових затрат, що дуже часто стає перешкодою для її ефективної діяльності і розвитку. «Йдеться про корінну зміну соціального статусу фізичної культури і спорту як однієї з складових національної ідеї, що формує здоровий спосіб життя людей і престиж України. Держава повинна відноситися до розвитку фізичної культури і спорту як до загальногромадянської діяльності, що забезпечує і безпеку країни, і життєздатність її населення. Як носій суспільних інтересів, держава має сформувати загальнонаціональну модель фізкультурно-спортивного руху і розбудити в громадян України нову рушійну силу – прагнення до здорового способу і високої якості життя» [8, 113]. Однак окрім державних зусиль у сфері

національної фізичної культури і спорту все активніше мають діяти структури громадського суспільства, а також бізнесові структури, які також мають бути зацікавлені у високих показниках здоров'я нації як основи ефективного та демократичного державотворення.

Утвердження пріоритету здорового способу життя через освіту, виховання та структури громадянського суспільства, таким чином, має бути складовою загальнонаціонального державотворчого руху на шляху до формування здорової, конкурентоспроможної нації з високими показниками економічної та виробничої ефективності, а також глибинними основами справжньої національної свідомості і духовності. Таких цілей можна досягати лише в рамках цілісної, системної державотворчої праці. «Погіршення стану здоров'я населення ставить проблему формування здорового способу життя в ранг пріоритетів держави. Наразі існує потреба реалізації системного підходу щодо здорового способу життя в усіх соціальних інституціях, серед яких значну роль відіграють дитячі та молодіжні громадські організації та об'єднання. Сьогодні громадські організації виступають не просто суб'єктами громадянського суспільства, а й реальними партнерами органів державної влади у вирішенні нагальних проблем дітей і молоді» [10, 119]. Таким чином, громадські організації є необхідним партнером, з яким держава співпрацює і має розвивати цю співпрацю в напрямку утвердження здорового способу життя різноманітними методами та механізмами, серед яких мають домінувати освітньо-виховні та просвітницькі.

Отже, враховуючи те, що кризові тенденції в сфері охорони здоров'я і екології в нашій країні перейшли на рівень загрози національній безпеці, про що ми зазначали вище, освіта, виховання, громадянське просвітництво в сфері забезпечення здорового способу життя та екологічної безпеки перетворюються на справжній національний ресурс ефективного новітнього державотворення в Україні. «Сьогодні прогресивне людство розуміє, що освіта є інтегральним чинником національної безпеки. Якщо ця інтеграція базується на вихованні духовності, навичок здорового способу життя, то така освіта дає сучасні, прогресивні знання, розвиває творче мислення, засноване на сучасному світогляді, формує духовну й моральну культуру гармонійно розвиненої особи, громадянина-патріота України. І в цьому своє слово повинні сказати не тільки педагоги, але й фахівці із суспільної етики, моралі, правознавці, представники державної влади. Тому питання здоров'я дітей і молоді є одночасно критерієм і мірилом національної безпеки й спроможності розвитку нашої держави» [3, 5]. Визнання і якнайшвидше

усвідомлення цього можуть і мають сприяти тому, що українська держава на сучасному етапі національного будівництва зможе виділити необхідні професійно-людські, матеріальні, фінансові, технологічно-інноваційні ресурси для підвищення престижності, ціннісної обґрунтованості та матеріально-технічної забезпеченості сфери охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, ведення здорового способу життя дітьми, молоддю, а також громадянами України, що належать до інших вікових категорій та різних соціальних прошарків.

Таким чином, екологія і здоровий спосіб життя як філософсько-ідеологічні пріоритети українського державотворення є складними соціокультурними та цивілізаційними феноменами, від яких безпосередньо залежить подальше становлення і розвиток української нації, а також її показники конкурентоспроможності на європейському та загальносвітовому рівнях. «Здоров'я, з ним і здоровий спосіб життя, визнано складним соціальним феноменом. Як явище системного характеру воно є єдністю, сукупністю, взаємопов'язаних суттєвих чинників – фізичного, психічного, духовного та соціального» [11, 90]. Таким чином, розглянувши загрози, пов'язані з кризовими тенденціями у стані здоров'я українців та екологічній сфері нашої країни, зусилля державних органів щодо подолання цих кризових тенденцій, можливості мінімізації екологічної загрози, а також утвердження пріоритету здорового способу життя через освіту, виховання та структури громадянського суспільства, можемо зробити декілька взаємопов'язаних висновків.

По-перше, основні показники та статистичні ці, що стосуються сучасного стану здоров'я українців, а також екологічної ситуації в Україні, дають підстави для висновку про кризовий стан в цих сферах життєдіяльності національного суспільства. При чому, криза в цих сферах набула систематичного і за давненого характеру, що, з одного боку, загрожує незворотними наслідками для розвитку української нації та її державотворчих устремлінь, а з іншого – чим далі, тим менше піддається ефективним антикризовим заходам і механізмам. Станне надзвичайно актуалізує вироблення на загальнодержавному концептуально-програмному рівні цілісної системи заходів, що сприяли б утвердженню в нашій країні принципів екологічної осядливості та здорового способу життя. З точки зору теоретичного філософського дослідження, ця система заходів обов'язково має містити механізми прищеплення народу України глибокого усвідомлення того, що в основі його прагнень до власного державотворення повинні бути закладені світоглядно-ціннісні та

ідеологічні пріоритети екоцентричного типу мислення та здорового способу життя.

По-друге, основні напрями структурних перетворень у сфері охорони здоров'я наштовхуються на невідповідність матеріального забезпечення і законодавчої бази. Ключовим принципом реформування національної системи охорони здоров'я, з нашої точки зору має стати систематична співпраця всіх суб'єктів національного державотворчого процесу, як державних, так і недержавних (місцевих громад, виробничих та бізнесових структур, установ культури, науки, освіти, кожного громадянина), з метою реалізації концептуально-програмних принципів підвищення рівня життя та екологічної безпеки заради поліпшення стану здоров'я українського народу, яке є головним ресурсом державотворення. В цьому аспекті, ще одним важливим напрямом реформування системи охорони здоров'я, на нашу думку, є необхідність мобілізації суспільних ресурсів для подолання кризових тенденцій, які спостерігаються щодо стану здоров'я підростаючого покоління, що особливо важливо в контексті подальших державотворчих устремлінь нашої національної спільноти.

По-третє, незадовільний рівень екобезпеки особистості і суспільства актуалізує необхідність розвитку державотворчої політики в сфері екології на засадах широкої, інтегрованої співпраці всіх суб'єктів національно-творчого процесу в нашій країні. Особливої важливості в цьому аспекті набуває теоретичне дослідження та вироблення практичних механізмів реалізації прищеплення широким масам населення ціннісного імперативу екологічного типу мислення як світоглядно-ідеологічного пріоритету українського державотворення. Саме таке завдання актуалізує наше дослідження в рамках аналізу феноменологічного підґрунтя сучасних державотворчих процесів в Україні, зокрема в сфері становлення світоглядно-ціннісної пріоритетності екології та здорового способу життя населення.

По-четверте, підсумовуючи основні теоретичні виміри дослідження проблеми екології та здорового способу життя як філософсько-ідеологічних пріоритетів українського державотворення, підкреслимо ключове значення в цій сфері таких соціально-формуючих інститутів, як освіта, виховання дітей і молоді, просвітницька діяльність різноманітних структур громадянського суспільства тощо. Саме молоде покоління є ключовим енергетично-аксіологічним та структурно-формуючим елементом подальших державотворчих устремлінь в нашій країні, тому освіта і виховання в сфері утвердження здорового способу життя та екоцентричного типу мислення має бути не просто декларованою програмною метою різних

політичних сил, але національним пріоритетом розвитку й обов'язковою складовою процесу сучасного українського державотворення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барно О. Складова частина сучасної вищої освіти – формування фізичного здоров'я майбутніх фахівців // Молода спортивна наука України. Збірник наукових праць. – 2010. – Т. 4. – С. 11-19.
2. Білогур В. Здоровий спосіб життя в структурі змін світоглядних орієнтацій студентів // Вісник Інституту розвитку дитини. Збірник наукових праць. – 2011. – № 16. – С. 11-19.
3. Гончаренко М. С. Духовність, здоров'я й освіта // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 876. Сер.: Валеологія: сучасність і майбутнє. – Випуск 7. – С. 4-11.
4. Гончаренко М. С. Особливості дистанційного навчання основам здоров'я в Україні / М.С. Гончаренко, Л.О. Іваненко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 862. Сер. : Валеологія: сучасність і майбутнє. – Випуск 6. – С. 26-29.
5. Єресько О. В. Здорові діти – здорова нація // Інфосвіт. – 2007. – № 7. – С. 2-3.
6. Калініченко А. Г. Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку: сутність поняття, види та форми діяльності // Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи: матеріали II Міжнародної наукової конференції аспірантів та докторантів з державного управління (3 червня 2011 року). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. – С. 30-33.
7. Левінець Н. Впровадження здоров'язберігаючих технологій як актуальний напрям сучасної дошкільної освіти // Вісник Інституту розвитку дитини. Збірник наукових праць. – 2011. – № 16. – С. 161-169.
8. Лукашук В. І. Особливості державної політики в індустрії спорту в Україні // SOCIOПРОСТІР: Міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи. – 2010. – № 1. – С. 112-116.
9. Меліков О. Я. До проблеми формування здоров'язберігаючої компетентності у студентів педагогічного університету / О. Меліков, Л. Шумлянський, Л. Лукаш // Проблеми фізичного здоров'я фахівця XXI століття: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Кіровоград: Кіровоградський інститут розвитку людини «Україна», 2010. – С. 77-85.
10. Молодь за здоровий спосіб життя: щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2009 року). – К. : ТОВ «Основа», 2010. – 156 с.

11. *Савицька Л. І.* Культурно-соціологічний аналіз здорового способу життя / Л.І.Савицька, В.О.Аврахов // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: Збірник наукових праць. – К. : ІВЦ «Політехніка», 2010. – № 1 (5) – С. 86-91.
12. *Семигіна Т.* Самооцінка молоді щодо здоров'я та способу життя / Тетяна Семигіна, Наталія Романова, Олексій Белишев // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Науково-практичний журнал. – 2010. – № 3. – С. 139-149.
13. *Сидорчук М.* Волонтерська молодіжна студія як модель формування здорового способу життя дітей та молоді // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Науково-практичний журнал. – 2010. – № 4. – С. 136-146.
14. Стан та чинники здоров'я українських підлітків: монографія / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, О.Р. Артюх та ін. – К. : ЮНІСЕФ, Український інститут соціологічних досліджень ім. О. Яременка, 2011. – 172 с.
15. *Шахман Н. В.* Здоровий спосіб життя як один із пріоритетів розвитку та виховання особистості // педагогічний альманах. Збірник наукових праць. – 2009. – Випуск 4. – С. 77-83.
16. *Юрченко Л. І.* Екологічна культура в період глобалізації // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ВІР УАН, 2011. – Випуск 43. – С. 352-359.
17. *Ярчук Г. В.* Навчальний процес як основа і засіб формування екологічної свідомості студентів / Г. В. Ярчук, Л. І. Большак // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2009. – Випуск 29. – С. 290-297.
18. *Опалько Ю. В.* Роль громадських об'єднань та рухів в утвердженні здорового способу життя: напрями оптимізації взаємодії з органами державної влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1040/>. – Заголовок з екрану.

Перглер Т. И. Утверждение приоритета здорового образа жизни.

Проблема здорового образа жизни рассматривается как требование реализации права человека на сохранение собственного здоровья; автор утверждает, что для достижения этого в человеке должны быть сформированы три вещи: экологические знания, мировоззрение и культура, у сознания должно происходить постоянная оценка возможных последствий вмешательства в природу как нынешних, так и будущих; определяющую роль при этом играет образование, на основе педагогически-воспитательных технологий должен прививать молодому поколению мировоззренческую ценность экологически чистого бытия и здорового образа жизни, в том числе и как ориентиры для национального строительства и государства.

Ключевые слова: человек, культура, экология, здоровый образ жизни, государство.

Pergler T. I. Approval priority healthy lifestyle.

The problem of a healthy lifestyle is seen as a requirement to implement the human right to preserve their own health, the author argues that in order to achieve this, man must be formed three things: environmental knowledge, attitudes and culture, consciousness must occur at a constant evaluation of the possible consequences of intervention in nature as the current and future, a decisive role is played by education, by pedagogical-educational technologies should inculcate the younger generation ideological value of being environmentally friendly and healthy way of life, including as targets for nation-building and state.

Keywords: people, culture, environment, healthy living and the state.

Шедяков В. Е.

**СТРАТЕГИЯ ПОСТСОВРЕМЕННОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ:
МЕТОДОЛОГИЯ И РЕСУРСНАЯ БАЗА ДАЛЬНЕЙШЕГО
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ**

Проанализированы тенденции дальнейшего совершенствования управленческих композиций под влиянием изменений в стратегии выбора, следовательно, перспектив и угроз системного и кризисного менеджмента. Охарактеризованы роль и возможности стратегий в контексте процессов модернизации Украины. Рассмотрены актуальные вопросы организации и стимулирования желательных изменений.

Ключевые слова: стратегия, решение, выбор, управление, информационное влияние.

Эффективное использование изменчивых методологии и ресурсной базы стратегического управления требует постоянного внимания к трансформациям как содержания регулятивной деятельности, так и условий ее осуществления. Тезис о конце истории может вызывать лишь улыбку: завершение одних стратегий – начало новых [1-7]. Напротив, повторяемость логик исторических сюжетов, с одной стороны, позволяет проследить зависимость результатов от условий осуществления и особенностей действий, а, с другой, – ведет к констатации соединения элементов циклично-волнообразных и необратимых (прогрессивных / регрессивных), что позволяет уточнять инструментарий воздействия [8-10]. При этом, разумеется, средства воздействия существенно трансформируют дерево целей, формируя кластеры позитивных и негативных рисков [11, 130-197, 252, 293].